

VĂN HÓA ĐỌC VÀ NGÀY SÁCH THẾ GIỚI

Trong đời sống tinh thần của mỗi chúng ta, sách đóng vai trò rất quan trọng: là chiếc chìa khóa vạn năng mở cửa lâu đài trí tuệ và tâm hồn con người; là người thầy siêu việt thấp sáng trong ta nguồn tri thức vô biên, dạy chúng ta biết sống và biết hy sinh. Có thể nói sách chính là người bạn tâm giao chia sẻ mọi nỗi vui, buồn sâu kín của mỗi con người, và đọc sách từ lâu đã trở thành một nhu cầu cần thiết của xã hội loài người trên thế giới.

Đánh giá cao tầm quan trọng của văn hóa đọc, trong kỳ họp lần thứ 28 của Đại Hội đồng Liên hợp quốc tại Paris (ngày 25/10 – 16/11/1995), UNESCO (Tổ chức văn hoá, giáo dục, khoa học Liên hợp quốc) đã quyết định chọn ngày 23/4 hàng năm làm “*Ngày sách và bản quyền thế giới*”(World Book and Copyright Day), trong đó nêu rất rõ mục tiêu và các thành phần tham gia ngày tôn vinh những giá trị của sách và sự đóng góp của các tác giả cho sự ra đời của các tác phẩm bất hủ. Ngày này được tổ chức hàng năm tại mỗi quốc gia nhằm bảo đảm cho mọi người khám phá và thỏa mãn sở thích đọc của mình, đồng thời là dịp để tôn vinh những tác giả đã có nhiều đóng góp cho sự tiến bộ văn hóa, văn minh xã hội của nhân loại. Đây cũng là dịp thể hiện sự hợp tác, hợp lực giữa các tác giả, các nhà xuất bản, trường học, các thư viện, các cơ quan Nhà nước, công ty tư nhân, các tổ chức phi chính phủ và các cơ quan thông tin đại chúng trong việc tổ chức lễ kỷ niệm về sách và các tác giả.

Ý tưởng về *Ngày Sách và Bản quyền Thế giới* bắt nguồn từ một phong tục truyền thống rất đẹp ở Catalonia (Tây Ban Nha): Vào ngày 23/4 hàng năm (là ngày lễ Thánh Goerge), có rất nhiều hội chợ sách và các lễ hội đường phố được tổ chức, mỗi khách hàng sẽ được tặng một bông hồng kèm theo khi mua một cuốn sách trong ngày hôm đó. Ngày 23/4 còn là ngày mà cả ba đại văn hào của thế giới Cervantes, Shakespeare và Inca Garcilaso de la Vega đều qua đời sau khi để lại cho nhân loại những kiệt tác của mọi thời đại. Ngày này cũng là ngày sinh hoặc

ngày giỗ của các tác giả nổi tiếng khác Maurice Druon, K.Laxness, Vladimir Nabokov, Josep Pla and Manuel Mejía Vallejo. Chính vì vậy, UNESCO mong muốn *Ngày Sách và Bản quyền Thế giới* sẽ là dịp để cả thế giới tôn vinh sách và những người sáng tạo ra chúng - những người đã có những đóng góp không gì thay thế được đối với sự phát triển văn hóa nhân loại; dịp để khuyến khích tất cả mọi người, nhất là giới trẻ, khám phá niềm yêu thích đọc sách, tôn vinh văn hoá đọc.

Hưởng ứng chủ trương của UNESCO, đồng thời để khẳng định những giá trị to lớn của sách báo, hơn 10 năm qua, trên thế giới đã có trên 150 quốc gia tổ chức kỷ niệm “*Ngày sách và bản quyền thế giới*” với nhiều hoạt động thiết thực dưới nhiều hình thức và chủ đề phong phú khác nhau, thu hút được nhiều người tham gia, nhất là xây dựng được mối liên hệ mật thiết giữa các thư viện – nhà xuất bản – cơ quan phát hành – và bạn đọc. Có thể nói khắp nơi đã chào đón Ngày đọc sách thế giới rất nhiệt tình và sôi nổi : Ví dụ “Tặng một cuốn sách - tặng một đoá hồng” là một chiến dịch đặc biệt diễn ra ở nhiều nước trên thế giới nhằm tôn vinh ngày đọc sách thế giới (23-4). Ngoài ra còn có vô số các hoạt động thú vị liên quan đến sách được tổ chức dưới sự khởi xướng và khuyến khích của UNESCO. Đây thực sự là ngày hội của những người yêu quý sách trên khắp hành tinh.

Dưới sự tổ chức của các nhà xuất bản và các thư viện là lễ kỷ niệm “Sách đường phố” dành cơ hội mua sách giá rẻ có kèm thêm chữ ký của tác giả cho những người say mê đọc sách; là dịp để phân phối những sản phẩm quảng bá ngày đọc sách thế giới do UNESCO thiết kế (poster, cờ, bút đánh dấu, áo T-shirt, bưu thiếp v.vv...), hay tặng những cuốn sách còn trong kho cho các khu dân cư nghèo, các thư viện eo hẹp về tài chính: bệnh viện, nhà tù và cả các trại tị nạn, nhà xã hội...

Tại Châu Phi, nhiều bạn trẻ tham gia ngày hội sách tình nguyện đem sách tới nơi người bệnh, người cao tuổi, những người mù loà và cả những người không biết chữ, đọc thành tiếng cho họ nghe.

Các phương tiện thông tin đại chúng cũng góp công không nhỏ, đó là việc đăng tải các bài báo giới thiệu sách, về văn hoá đọc, về bản quyền và vi phạm bản quyền,... trên báo và tạp chí. Những chương trình phát thanh, truyền hình đặc biệt thuộc thể loại phỏng vấn, tranh luận, trò chơi v.vv... cũng ưu tiên cho các đề tài nêu trên. Tính sáng tạo của các nhà báo, nhà văn trẻ, nhà soạn nhạc, nhà làm phim cũng sẽ được công chúng ghi nhận và tán dương trong ngày hội đọc sách thông qua báo chí.

Hoạt động về quyền tác giả: Ngày này cũng là ngày dành riêng cho việc tuyên truyền nâng cao ý thức của công chúng trong vấn đề bản quyền, là dịp để các luật sư, các tác giả và nhà sáng tạo thảo luận các chủ đề khác nhau về bản quyền, là cơ hội đến tìm hiểu các tổ chức quản lý tập thể và thực tập về luật bản quyền cho sinh viên ngành xuất bản, bản quyền.

Ngoài ra, trong ngày này, bạn có thể thấy Logo của ngày hội đọc sách được dán trên các phương tiện vận chuyển hành khách công cộng như xe buýt, tàu điện ngầm, xe lửa, máy bay... và thậm chí có thể gửi đi những lá thư có dán những con tem mang biểu trưng của ngày đọc sách.... Từ hơn 10 năm qua, những hoạt động bổ ích kể trên diễn ra đều đặn ở các nước châu Âu, Bắc Mỹ và châu Phi. Tại Trung Quốc gần đây đã quyết định thực hiện chương trình thúc đẩy văn hóa đọc, trong đó hoạt động tiêu biểu là “Ngày đọc sách cùng con trẻ” dành cho các bậc phụ huynh khắp cả nước vào ngày 23/4 tới. Đồng thời đã tiến hành một chiến dịch với hàng loạt hoạt động thúc đẩy văn hóa đọc, đặc biệt trong giới trẻ, phụ nữ và nông dân. Chương trình này bao gồm việc giảm giá bán sách, tổ chức các cuộc thi viết về sách, khai trương các thư viện mới ở thành phố và nông thôn, quyên tặng sách cho các vùng sâu, vùng xa hoặc khu vực bị thiên tai...

Tại Việt Nam, Ngày đọc sách thế giới được tổ chức hàng năm do Hội đồng Anh (British Council) khởi xướng từ năm 1996, Trung tâm văn hoá Pháp tại Hà Nội – L’espace cũng có nhiều hoạt động có ý nghĩa thiết thực để tuyên truyền cho văn

hoá đọc. Những năm gần đây Bộ Văn Hoá Thông tin - Thể thao và Du lịch đã quyết định chọn ngày 23/4 hàng năm làm ngày hội đọc sách của Việt Nam, do Thư viện Quốc gia làm chủ trì nhằm khuyến khích, đưa phong trào đọc sách, báo trở thành thành nét đẹp văn hóa của con người Việt Nam trong thời kỳ đất nước giao lưu, hội nhập quốc tế. Mong muốn “Ngày hội đọc sách” sẽ lan toả khắp cả 64 tỉnh thành nhằm thúc đẩy và tôn vinh những ngành nghề liên quan đến sách báo và tri thức như :Thư viện, Xuất bản, phát hành... để sách báo trở thành những người bạn thân thiết của mỗi người hơn. Hoạt động này đã được sự ủng hộ và tham gia nhiệt tình của nhiều nhà xuất bản, cơ quan phát hành, thư viện và các trường học từ phổ thông đến đại học, với nhiều nội dung phong phú như: Quyên góp sách tặng trẻ em thiệt thòi và xây dựng thư viện tại các vùng sâu, vùng xa, thư viện tại các vùng biên giới. Thi thiếu nhi vẽ tranh theo sách, giao lưu với các nhà văn, nhà thơ nổi tiếng, Kể chuyện sách bằng Tiếng Việt và Tiếng Anh, tiếng Pháp, trưng bày và bán sách với giá ưu đãi của các nhà xuất bản, trao đổi kinh nghiệm đọc sách, đố vui, bốc thăm trúng thưởng, nói chuyện về cảm thụ văn học, về kỹ năng sống, các hiểu biết xã hội khác...

Hơn thế nữa, trong những Ngày hội sách cũng khuyến khích khả năng sáng tạo và tạo một sân chơi văn hóa thực thụ cho các bạn nhỏ như có nơi dành hẳn 1 khu chơi đồ chơi Lego và vẽ tranh tô màu miễn phí cho các em. Còn các bạn sinh viên ngoài việc dạo xem sách cũng có dịp tham gia các hội thảo chuyên đề và giao lưu về kỹ năng đọc tiếng Anh do giáo viên Hội đồng Anh phụ trách, được cung cấp những kiến thức về cuộc sống như ‘Trước ngưỡng cửa đi làm’ và ‘Bước đến thành công’ của NXB Trẻ. Các bậc phụ huynh cũng sẽ có nhiều thông tin thú vị và mới mẻ về về vấn đề ‘Làm thế nào để khuyến khích con trẻ đọc sách’ do các chuyên gia tâm lý giáo dục trình bày và “Đọc sách thúc đẩy trí tưởng tượng và óc sáng tạo của trẻ em” và giao lưu về các bộ sách văn học nổi tiếng trong và ngoài nước...chương trình “Cùng đọc cùng chia sẻ” là hoạt động mang đậm tính nhân

văn và nét văn hóa của người Việt được các thư viện phát động đã nhận được sự hưởng ứng của nhiều người: Khi các bạn đến với Ngày hội đọc sách xin mang theo 1 quyển sách cũ để dành tặng cho những người khuyết tật của Chương trình Khuyết tật và Phát triển. Cho dù sách là thể loại gì, cho bất cứ đối tượng tuổi nào, sự đóng góp nhỏ bé của các bạn sẽ là một nguồn cổ vũ tinh thần và sự chia sẻ lớn lao với cộng đồng người khuyết tật, phần nào xóa đi những mặc cảm về hoàn cảnh, thể hiện sự chia sẻ của cộng đồng trong cuộc sống chung của mỗi người. Những hoạt động đó của tuần lễ đọc sách ở Việt Nam thời gian qua do Thư viện Quốc gia Việt Nam phối hợp với các đơn vị như Thư viện Quân Đội, Thư viện Hà Nội, Hội đồng Anh, Trung văn hoá Pháp, Cục xuất bản, các trường Đại học trên địa bàn Hà Nội, với một số các nhà sách, nhà Xuất bản cùng tổ chức đó để lại những dư âm tốt đẹp về một xó hội văn minh, hiện đại. Tuy nhiên nếu được đầu tư và tổ chức chuyên nghiệp hơn, thường xuyên hơn sẽ là những hoạt động văn hoá có ý nghĩa thực sự và kết quả mỹ mấn hơn nữa. Năm nay, ngày hội đọc sách ở Việt Nam với chủ đề “Chào mừng 35 năm ngày giải phóng miền Nam và 1000 năm Thăng Long Hà Nội” được tổ chức vào ngày 22/4/2010 tại TVQG với nhiều hoạt động sôi nổi sẽ là dịp để bạn đọc tìm hiểu, tiếp cận với sách báo và khám phá thêm những điều kỳ diệu còn chứa đựng trong kho tàng văn hoá tri thức của đất nước.

Với tinh thần đề cao tầm quan trọng của sách báo và tri thức trong đời sống, sự kiện ngày đọc sách thế giới ở Việt Nam đang trở thành một nét sinh hoạt văn hoá, văn minh của những người yêu mến sách báo cần được duy trì và quảng bá rộng hơn trong xã hội và rất cần sự hỗ trợ, quan tâm hơn nữa của các cơ quan chức năng để Văn hóa đọc luôn là nhu cầu không thể thiếu của những công dân văn minh trong thời đại ngày nay.

Ngọc Bích - TVQG